

ІСТОРИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Бакоцький Е.Р., гр. МЕВ-19

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **І.І. Помінова**
Харківський державний університет харчування та торгівлі

Засади поведінкової економіки як науки про те, як вимірювати й описувати природу та причини дій людини в економічних та загальнолюдських контекстах, закладені ще в роботах класиків економічної теорії. А. Сміт в роботі «Теорія моральних почуттів» (1759 р.) до чинників, які впливають на поведінку економічного агента, крім прагнення до багатства, відносить почуття й емоції.

Надалі низка видатних економістів торкалися в своїх роботах питань, пов'язаних із встановленням суб'єктивного сприйняття людиною його економічних рішень в різних сферах. Д. Юм та І. Бенгам досліджували психологічні підстави поведінки та формування переваг. Останній наприкінці XVIII ст. ввів у обіг поняття «корисність», емпіричними вимірами якої займалися К. Менгер, У. Джевонс, Ф. Еджворт, І. Фішер, В. Парето та ін.

Суб'єктивізм у вигляді етичної складової присутній в роботах А. Маршалла і Дж. Кейнса. П. Самуельсон, спираючись на розвиток в 1930-х рр. біхевіоризму (предметом вивчення стала не свідомість людини, а його поведінка, оскільки лише її можна досліджувати в реальності), стверджує, що тільки спостережувана поведінка індивідів може бути використана для опису економічних феноменів.

У 1953 році в статті «Поведінка раціональної людини в умовах ризику: критика американської школи» М. Алле вказує на необхідність обліку психологічних чинників і доводить схильність індивідів робити вибір між гарантованою винагородою з меншою граничною корисністю і негарантованою з більшою граничною корисністю на користь першого. Цей феномен отримав назву «Парадоксу Алле», оскільки суперечив аксіомам раціональної поведінки. Вже за рік Л. Севідж зробив припущення, що індивіди перебільшують малі вірогідності й, навпаки, зменшують більші.

Визначені вище історико-методологічні передумови виникнення теорії поведінкової економіки не дозволяють розглядати її як механічне поєднання розрізаних теорій і гіпотез, які мають незначну практичну цінність та побороти думки відносно її тимчасового та невагомого місця в сучасній економічній науці.